

ÚVĚR

(Část 1 – Teorie a diskuze)

CO JE ÚVĚR

Úvěr je finanční produkt, kdy si osoba (dlužník) půjčuje peníze od banky nebo jiné autorizované instituce (věřitel) a zavazuje se je vrátit spolu s úrokem a případnými poplatky v dohodnutém termínu.

Spotřebitelský úvěr využívají fyzické osoby na osobní potřeby – např. nákup spotřebního zboží, rekonstrukci, cestování či bydlení.

Více informací o spotřebitelském úvěru na webu ČNB.

<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/ochrana-spotrebitele/spotrebitelsky-uver/>

TYPY ÚVĚRŮ

Podle účelu:

- **spotřebitelský úvěr** – na nákup zboží, služeb, dovolenou (účelový i neúčelový)
- **hypoteční úvěr** – na bydlení, zajištění nemovitostí
- **investiční úvěr** – pro podnikatele na rozvoj a investice
- **úvěr ze stavebního spoření** – na bydlení, s výhodným úročením

Podle způsobu čerpání:

- **neúčelový** – peníze na cokoliv (běžná půjčka, kontokorent, kreditní karta)
- **účelový** – peníze na konkrétní věc (auto, rekonstrukce)
- **revolvingový** – opakované čerpání do výše limitu (kreditní karta, kontokorent)

Podle zajištění:

- **zajištěný** – zástava (hypotéka, americká hypotéka)
- **nezajištěný** – bez ručitele, bez zástavy (osobní půjčky, kreditní karty)

Podle doby splatnosti:

- **krátkodobý** – do 1 roku (např. půjčka na dovolenou)
- **střednědobý** – 1 až 5 let (např. úvěr na auto)
- **dlouhodobý** – nad 5 let (např. hypotéka)

Další typy:

- **kontokorentní úvěr** – přečerpání běžného účtu s vyšším úrokem
- **konsolidační úvěr** – sloučení více dluhů do jednoho
- **překlenovací úvěr** – dočasné financování (např. než se prodá nemovitost)
- **lombardní úvěr** – krátkodobý úvěr zajištěný movitou věcí

1 Zamyšlení: Je nutné si brát úvěr?

Úvěr **není potřeba brát vždy** – záleží na situaci. Smysl má zejména tehdy, když:

- Doba splácení je kratší než doba užívání věci (např. vybavení, které budete používat několik let).
- Úvěr přinese další užitek (např. zvýšení příjmů – investice do vzdělání, pracovního vybavení).

A) Přemýšlej: Kdy bys ty sám/sama úvěr využil/a?

.....

.....

.....

B) Jaká jsou rizika, pokud si půjčíš bez rozmyslu?

.....

.....

.....

▶ **VIDEO: Proč si brát úvěr? (YouTube)**

https://www.youtube.com/watch?v=_deMeqfApKE

▶ **VIDEO: Jak funguje úvěr? (YouTube)**

<https://www.youtube.com/watch?v=SF9aG6hq5BQ>

▶ **VIDEO: Spotřebitelský úvěr (Česká televize)**

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/195-spotrebitelsky-uver>

2 Co si promyslet před uzavřením úvěru?

- ✓ **Proč si půjčuji?** Opravdu peníze potřebuji?
- ✓ **Mám na to rozpočet?** Zvládnou splátky i při výpadku příjmů?
- ✓ **Kolik mě to bude stát?** Sleduj RPSN, nejen úrokovou sazbu.
- ✓ **Kdo mi půjčuje?** Preferuj banku nebo seriózní nebankovní firmu s licenci ČNB.
- ✓ **Jaká jsou rizika nesplácení?** Sankce, exekuce, zhoršení bonity.

Zásady odpovědného zadlužování:

- ✓ **Nakupuji jen to, co opravdu potřebuji** – vyhýbám se zbytečným výdajům.
- ✓ **Splácím jen po dobu, kdy věc využívám** – nefinancuji krátkodobé zážitky dlouhými splátkami.
- ✓ **Plánuji své finance** – počítám si, kolik si mohu měsíčně dovolit splácet.
- ✓ **Prověřuji poskytovatele úvěru** – vybírám jen důvěryhodné instituce. Důvěryhodný poskytovatel musí mít:
  - platnou licenci ČNB (nejdůležitější a povinné),
  - úplné kontaktní údaje na webu (adresa, IČO, kontaktní osoba),
  - jasně uvedené informace o mimosoudním řešení sporů,
  - transparentní ceník a podmínky.
- ✓ **Porovnávám nabídky** – hledám nejvýhodnější podmínky.
- ✓ **Sleduji celkovou cenu úvěru** – zajímá mě RPSN, nejen úroková sazba.
- ✓ **Rozumím smlouvě** – podepisuji jen to, co chápu; v případě nejasností se ptám.

- ✓ **Myslím na budoucnost** – splácím včas a budu si dobrou úvěrovou historií.
- ✓ **Neřeším dluhy dalšími půjčkami** – komunikuji s věřitelem a hledám jiné řešení.
- ✓ **Budu brát odmítnutí vážně** – pokud mi úvěr neposkytnou, přehodnotím svou situaci.

3 Rizika zadlužení

- ✓ **Ztráta finanční stability** – utrácíte peníze dříve, než je vyděláte.
- ✓ **Dluhová spirála** – půjčky na splácení půjček dluhy násobí.
- ✓ **Psychické dopady** – stres, úzkosti, problémy ve vztazích.
- ✓ **Podvody** – pozor na deepfake videa a podvodné telefonáty a různé podvodné nabídky produktů a investic!

VIDEO: Finfluenceři: Čemu věnovat pozornost?

<https://www.youtube.com/watch?v=AockQra7NZ0>

Varování ČNB: Jak se chránit před podvodny

<https://www.cnb.cz/cs/cnb-news/aktuality/Upozorneni-Podvodne-video-zneuziva-podvrzene-zabery-guvernera.-Pokud-naletite-muzete-prijit-o-vsechno/>

4 Kde hledat pomoc při dluhách (oficiální, bezplatnou, prověřenou)

a) Důvěryhodné dluhové poradny – jak poznat ty správné?

Příručka Institutu prevence a řešení předlužení výslovně upozorňuje, že v oblasti dluhového poradenství fungují i **podvodné poradny**, které chtějí na lidech v těžké situaci vydělat. Uvádí ale také, jak poznat poctivou, bezplatnou dluhovou poradnu.

Typické znaky důvěryhodné dluhové poradny:

- nepožaduje žádné poplatky předem,
- nepřesvědčuje k uzavírání nových úvěrů či nevýhodných smluv,
- poskytuje transparentní informace,
- je součástí známé sítě (např. Charita, Člověk v tísni, poradny měst a obcí).

b) Institut prevence a řešení předlužení (IPŘP)

IPŘP je nezávislý think-tank, který mění pravidla neférového systému dluhů, exekucí a oddlužení a vytváří nástroje pro prevenci i řešení problémů.

Co nabízí:

- příručku *O dluzích ve škole srozumitelně a prakticky*,
- kapitolu o podvodných dluhových poradnách,
- protiexekuční program ve firmách,
- výukové materiály a webináře.

c) Oficiální bezplatné dluhové poradenství – kde ho hledat?

V ČR existuje několik spolehlivých zdrojů pomoci (ve většině případů zdarma). Příručka IPŘP obsahuje aktuální kontakty. Zde je uveden reprezentativní výběr:

✓ *Člověk v tísni – dluhové poradenství*

Jedna z největších a nejdůvěryhodnějších organizací. Pomáhá s:

- oddlužením (osobní bankrot),
- zastavením exekucí,
- vyjednáváním se správcí či věřiteli,
- přehledným vysvětlením celkové situace.

✓ *Charita ČR – občanské poradny*

Poskytují pomoc s:

- řešením exekucí a insolvence,
- vyplňováním žádostí,
- komunikací s úřady a soudy.

✓ *Občanské poradny (AOP)*

Síť poraden v regionech, orientovaná na právní poradenství, sociální pomoc a základní dluhové poradenství.

✓ *Poradny měst a obcí*

Velké obce často nabízejí vlastní bezplatné poradenství pro občany v dluhové nouzi.

d) Oddlužení a řešení exekucí

Legální možností, jak se zbavit dluhů, pokud je dlužník nezvládá splácet, je institut oddlužení (tzv. osobní bankrot).

UČITEL

Více o institutu oddlužení

Přestože využívání institutu oddlužení roste, podle studie PAQ Research je stále mnoho lidí, kteří ho nevyužívají, i když by mohli. Podrobnější informace na webu ČT24.

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/oddluzeni-muze-pomoci-nejen-lidem-v-exekuci-provazi-ho-vsak-myty-a-nejasnosti-365549>

Příručka: O dlužích ve škole srozumitelně a prakticky

Příručka *O dlužích ve škole srozumitelně a prakticky* je moderní a prakticky zaměřený materiál vytvořený Institutem prevence a řešení předlužení. Je určena učitelům, pedagogickým pracovníkům i všem, kteří chtějí mladým lidem vysvětlit složitý svět dluhů jednoduchým, srozumitelným a realistickým způsobem. Nevíš, co znamená exekuce, jaká jsou rizika gamblingu apod.?

<https://www.institut-predluzeni.cz/pro-ucitele/prirucka/>

UČITEL

Příručka: O dlužích ve škole srozumitelně a prakticky

Téma dluhů je komplexní a často obtížně uchopitelné – proto příručka staví na praktických příkladech, jasných výkladech a reálných kontaktech na ověřenou pomoc. Zároveň obsahuje i metodické materiály a lekce, které lze využít přímo ve výuce.

Co v příručce najdete?

- **Exekuce:** Srozumitelně vysvětlený proces exekuce – jak vzniká, jak probíhá, koho se týká a jaké může mít následky.
- **Pojištění a dluhy v systému zdravotního a sociálního pojištění:** Jak funguje zdravotní pojištění, kdo a kdy má povinnost je platit, jak vznikají dluhy a proč právě tyto dluhy často vedou k exekucím.
- **Nebankovní úvěry a úvěruschopnost:** Jak fungují nebankovní půjčky, proč je důležité posuzovat úvěruschopnost a jaké triky používají „úvěroví šmejdi“.
- **Rizika gamblingu:** Jak hazardní hraní ovlivňuje finanční chování a jak snadno může vést k dluhové spirále.
- **Podvodné dluhové poradny:** Jak rozpoznat poctivou bezplatnou dluhovou poradnu a jak se nenechat nachytat těmi, které situaci lidí ještě zhoršují.

- **Dluhy z MHD:** Jak rychle může narůst pokuta za jízdu načerno a jak postupují dopravní podniky při neuhrazených pokutách.
- **Praktické příběhy a metodiky do výuky:** Reálné příběhy lidí v dlužích a kompletní metodické materiály – pracovní listy, kazuistiky, prezentace a videa, která učitelům usnadní výuku.

Proč příručka vznikla?

Aby učitelům pomohla připravit žáky na reálný život, kde se mohou s dluhy setkat snadno a často. Nabízí jim hotové lekce, které rozvíjejí:

- kritické myšlení,
- finanční odpovědnost,
- empatii k lidem v tíživé situaci,
- schopnost orientovat se v institucích a právních procesech.

5 Registr dlužníků

V České republice existují registry dlužníků, které sledují, jak lidé a firmy splácí své finanční závazky. Jinými slovy: ukazují, zda člověk platí včas, nebo má dluhy a problémy se splácením. Tyto registry využívají banky, nebankovní společnosti, leasingové firmy, mobilní operátoři nebo dodavatelé energií, když rozhodují, zda někomu poskytnou službu nebo půjčku.

Proč registry vůbec existují?

Cílem registrů je: chránit věřitele před neplatiči, zabránit lidem, aby se zadlužili více, než zvládnou splácet, motivovat lidi k odpovědnému chování k penězům. Záznam v registru tedy není trest, ale informace o platební morálce.

Jaké registry v ČR existují:

- Pozitivní registry evidují i správně splácené půjčky, ukazují, že člověk je spolehlivý, správná historie může pomoci k získání úvěru.
- Negativní registry obsahují záznamy o opožděných platbách, dlužích nebo exekucích, mohou ztížit nebo znemožnit získání půjčky či splátek.

Jak dlouho záznam v registrech zůstává?

Každý registr má svá pravidla, ale obecně platí:

- 1–4 roky po splacení dluhu,
- u bankovních a nebankovních registrů běžně až 5 let,
- u závažnějších problémů (dlouhodobé nesplácení, exekuce) záznam nezmizí hned po zaplacení dluhu, ale až po uplynutí stanovené doby.

Co může záznam v registru ovlivnit?

Záznam v registru může způsobit, že nedostanete půjčku nebo hypotéku, dostanete půjčku s vyšším úrokem, nezískáte telefon na splátky, budete mít problém s leasingem auta nebo smlouvou na energie.

UČITEL

Tip: aplikace JERRS

Aplikace JERRS obsahuje kompletní seznam všech licencovaných subjektů, které obdržely povolení k činnosti. Kontrola úvěrových registrů – doplňková metoda: Není to kontrola poskytovatele, ale může pomoci zjistit, zda nejde o podvodníka, který by po vás chtěl poplatky za „vymazání z registru“ apod.

https://jerrs.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE?p_lang=cz

Seriózní poskytovatelé pracují s těmito registry:

- SOLUS,
- Bankovní registr klientských informací (BRKI),
- Nebankovní registr klientských informací (NRKI).

Tip: Web Společně bezpečně

Web Společně bezpečně vysvětluje, co registry obsahují a jak fungují. A v poslední řadě obsahuje praktické tipy, jak odhalit nedůvěryhodného poskytovatele. Důvěryhodný poskytovatel musí mít:

- platnou licenci ČNB (nejdůležitější a povinné),
- úplné kontaktní údaje na webu (adresa, IČO, kontaktní osoba),
- jasně uvedené informace o mimosoudním řešení sporů.

<https://www.spolecnebezpecne.cz>

